

Vittraskolorna AB

jennie-ann.mattsson@academedia.se

2020-01-21

1 (22)

Dnr-SI 2019:6407

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid Vittra
Lambohov i Linköping kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Vittra Lambohov avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Lösanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Vittra Lambohov i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i hög utsträckning skolans utveckling.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ser till att undervisningen utvecklas så att eleverna i högre utsträckning görs delaktiga i planering och utvärdering av undervisningen som ett led i att öka elevernas inflytande över undervisningens utformning.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i hög utsträckning så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i hög utsträckning.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 30 april 2020 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån identifierade utvecklingsområden och resultatet av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– SI 2019:6407) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i hög utsträckning skolans utveckling.

Den sammanfattande motiveringen för Skolinspektionens bedömning är att rektorn kontinuerligt och systematiskt följer upp och analyserar hur verksamheten fungerar i

förhållande till nationella mål samt utifrån analysen vidtar åtgärder för att utveckla verksamheten. Vidare motiveras bedömningen genom att rektorn leder och organiserar det pedagogiska arbetet så att lärarna ges mycket goda förutsättningar för samverkan och kollegialt lärande som syftar till att förbättra undervisningen samt att rektorn har inlett ett arbete med att organisera och systematisera skolans arbete med jämställdhet.

Rektorn bedriver ett välfungerande systematiskt arbete med att utveckla utbildningen

Granskningen visar att rektorn kontinuerligt utvecklar verksamheten genom att följa upp och analysera utbildningens förutsättningar och genomförande samt resultat i alla ämnen, klasser och årskurser. Rektorn identifierar utvecklingsområden, vidtar åtgärder och följer även upp och analyserar tidigare åtgärder på ett sådant sätt att möjligheten att säkerställa utbildningens utveckling ökar. Av Skolinspektionens enkät till pedagogisk personal framgår att lärarna har en mycket positiv uppfattning om rektorns förmåga att utveckla utbildningen.¹ Av intervjuer med rektor och personal och av inskickad dokumentation framgår att uppföljning och analys av resultaten genomförs på olika sätt vid flera tillfällen under året och att lärare och elevhälsa är delaktiga i detta arbete.

Kunskapsresultat liksom resultat för trygghet, studiero och värdegrundsarbete följs upp utifrån klasser, årskurser och kön och rektorn beslutar om resursfördelning utifrån den analys som görs. Ett exempel på ett utvecklingsområde som identifierats genom uppföljningen är sjunkande resultat i ämnet matematik i årskurserna 4-9. För att utveckla undervisningen i matematik har en projektgrupp ledd av en förstelärare skapats, i vilken lärare i matematik samarbetar kring samplanering, bedömning, likvärdighet och didaktiska frågor. I uppföljningen av trygghet, studiero och värdegrundsarbete används olika metoder som exempelvis enkäter, trygghetskartläggning och diskussioner på klassråd. Undervisningen följs upp genom att rektorn tar del av lärares planeringar och de utvärderingar av undervisningen som lärarna skriver var sjätte vecka samt genom medarbetarsamtal och regelbundna lektionsobservationer som efterföljs av återkoppling till lärarna. Lärare och elever

¹ Skolenkäten besvarades av pedagogisk personal våren 2019. Det samlade indexet för Vittra Lambohov avseende området *rektorns förmåga att utveckla utbildningen* var 9,2 av 10,0 (att jämföra med 6,9 för samtlig personal i grundskolan som svarade på enkäten). Ett högt indexvärde motsvarar en positiv uppfattning om påståendet.

berättar i intervjuer att rektorn ofta besöker lektioner och är synlig i verksamheten, till exempel brukar rektorn hälsa eleverna välkomna vid skolans entré på morgnarna.

Rektorn leder och organiserar det pedagogiska arbetet genom att bland annat skapa goda förutsättningar för samverkan mellan lärare

Rektorn på Vittra Lambohov styr det pedagogiska arbetet genom att organisera verksamheten så att lärarna har mycket goda möjligheter att samverka med varandra kring pedagogiska frågor. Av Skolinspektionens enkät till pedagogisk personal framgår att lärarna har en synnerligen positiv uppfattning om rektorns pedagogiska ledarskap.² Av enkäten framgår även att lärarna i mycket hög grad upplever att de samverkar med sina kollegor när de planerar och att det kollegiala lärandet är till nytta i undervisningen.³ Av granskningen framgår att det på skolan finns ett antal olika mötesforum som leds av rektor, förstelärare, arbetslagsledare eller specialpedagog där lärare samverkar på olika sätt och utvecklar varandra kollegialt. Bland annat har skolan tolv utvärderings- och förberedelsedagar som genomförs under läsåret och det finns avsatt tid varje vecka för samverkan och planering i arbetslag och varannan vecka för kollegialt lärande med fokus på specialpedagogik för lärande. Av granskningen framkommer att syftena med mötena är tydliga och lärare beskriver i intervjuer att de samarbetar mycket i kollegiet och elever berättar att det märks till viss del i undervisningen att lärare samverkar.

Skolans rutiner är tydliga och väl kända av personalen

Vittra Lambohavs rutiner och ansvarsfördelning är väl förankrade i personalgruppen. I intervjuer med lärare och representanter för elevhälsan framkommer att både ansvarsfördelning och rutiner är tydliga, välkända och tillgängliga för all personal. Elevhälsans representanter berättar vidare att när det uppstår behov av nya rutiner skapas sådana. Elevhälsorepresentanterna exemplifierar med den rutin som skapades

² Skolenkäten våren 2019. Det samlade indexet avseende området *rektorns pedagogiska ledarskap* var 9,4 av 10,0 (att jämföra med 7,6 för samtlig personal i grundskolan som svarade på enkäten).

³ Skolenkäten våren 2019. Det samlade indexet avseende området *samverkan av undervisning* var 9,0 av 10,0 (att jämföra med 6,5 för samtlig personal i grundskolan som svarade på enkäten).

på skolan i och med att de skulle börja göra överlämningar till gymnasiet. I rutinen tydliggjordes även vem som var ansvarig för vad.

Vidare visar granskningen att det finns utarbetade rutiner för att ta emot och stötta nyanställda lärare samt obehöriga lärare. Lärarna berättar att nyanställda lärare får en mentor och en gedigen introduktion samt flera regelbundna uppföljningssamtal med rektorn under sitt första år. Obehöriga lärare får stöd av behöriga lärare i bland annat bedömning och betygssättning. Även i Skolinspektionens enkät till pedagogisk personal framkommer att lärarna anser att skolans rutiner för att introducera och handleda nyanställda lärare fungerar väl.⁴

Rektorn följer upp verksamheten ur ett jämställdhetsperspektiv och har inlett ett arbete med att utveckla en sammanhållen strategi för skolans jämställdhetsarbete

I granskningen framkommer att rektorn följer upp och analyserar flickors och pojkars kunskapsresultat samt resultat för trygghet och studiero. Rektorn har identifierat skillnader mellan resultat för flickor och pojkar och i sin analys kommit fram till att pojkarnas lägre kunskapsresultat beror på att lärarna har svårare att lyckas med pojkar i sin undervisning. Utifrån sammanställningar av utredningar om upplevd kränkande behandling liksom resultat från Skolinspektionens enkät har rektorn identifierat att flickor upplever sig mindre trygga än pojkar, vilket enligt rektorns analys beror på att pojkarna hamnar i fler konflikter vilket många flickor upplever som otryggt. Skolinspektionen vill i sammanhanget framhålla vikten av att rektorn tillsammans med personalen genomför en grundlig orsaksanalys för att säkerställa att rätt åtgärder sätts in. Att anta att lärarna har svårare att lyckas med pojkar i sin undervisning eller att flickornas otrygghet grundar sig i att pojkarna är inblandade i fler konflikter än flickor är enligt Skolinspektionen inte en tillräckligt omfattande orsaksanalys för beslut om relevanta åtgärder. Av svaren i Skolinspektionens enkät framgår att flickor och pojkar i årskurs 5 och 9 på Vittra Lambohov till stora delar upplever sin skolverklighet olika. I årskurs 9 var skillnaderna större i svaren mellan flickor och pojkar än för genomsnittet av alla deltagande skolenheter på totalt 13 av 14 enkätområden och i årskurs 5 skilde sig flickors och pojkars svar åt i större utsträckning på samtliga enkätområden än för genomsnittet av alla deltagande skolenheter. Till exempel visar enkätresultaten att

⁴ Skolenkäten våren 2019. Det samlade indexet avseende området *rutiner* var 8,6 av 10,0 (att jämföra med 6,7 för samtlig personal i grundskolan som svarade på enkäten).

pojkar i årskurs 5 skattar skolans arbete med stimulans, utmaningar och delaktighet lägre än flickor medan flickorna skattar skolans arbete med studiero, ordningsregler och trygghet lägre.⁵

Granskningen visar att rektorn har inlett ett arbete med att organisera och systematisera skolans arbete med jämställdhet. I intervjuer med rektor, personal och elever och av inskickade handlingar framkommer att skolan arbetar aktivt med jämställdhetsfrågor utifrån planen mot kränkande behandling. Inom ramen för skolans värdegrundsarbete sker till exempel ett regelbundet samlat arbete med värdegrundsord och på samlingar har alla klasser diskuterat värdegrundsfrågor utifrån begreppet jämställdhet. Andra exempel på jämställdhetsarbete som bedrivs på Vittra Lambohov är att jämställdhetsfrågor tas upp i ämnesundervisningen, att jämställdhet diskuteras inom ramen för studie- och yrkesvägledningen och att de har jämställdhetsperspektivet i åtanke när de fördelar praoplatser.

I intervjuerna framkommer även att skolans ledningsgrupp har kartlagt det jämställdhetsarbete som bedrivs på skolan i syfte att utifrån det skapa en systematik i arbetet med jämställdhet. Rektorn uppger att de genomfört kartläggningen efter att hon identifierat att skolan behöver utveckla en sammanhållen strategi för skolans jämställdhetsarbete. I den dokumenterade jämställdhetsstrategi som kartläggningen resulterat i, vilken Skolinspektionen har tagit del av efter granskningsbesöket, framgår förutom mål och aktiviteter för jämställdhetsarbetet på skolenheten att arbetet med jämställdhet ska följas upp och analyseras fortlöpande som en del i skolans systematiska kvalitetsarbete.

⁵ Skolenkäten våren 2019.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 5 Kursplaner

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen för Skolinspektionens bedömning är att undervisningen i huvudsak är strukturerad och varierad samt innehåller aktivt lärarstöd. Granskningen visar även att undervisningen oftast anpassas utifrån elevernas behov och förutsättningar och att eleverna ges goda möjligheter att reflektera över sitt eget lärande. Granskningen visar dock även att elevernas möjligheter att påverka undervisningens utformning är begränsade och att lärarna inte i tillräckligt hög utsträckning arbetar med att motivera eleverna och stärka deras självförtroende.

Eleverna utmanas i undervisningen utifrån varje enskild individs behov och förutsättningar

En styrka i undervisningen på Vittra Lambohov är att lärarna oftast anpassar undervisningen utifrån elevernas behov så att den är utmanande för eleverna. Av Skolinspektionens enkät från våren 2019 framgår att både elever och lärare anser att eleverna ges utmaningar i skolarbetet.⁶ I intervjuer med elever, lärare och elevhälsa framkommer att elever kan arbeta på olika sätt och använda läromedel på olika nivåer. Granskningen visar även att elever i behov av det ges extra anpassningar och att dessa följs upp av skolans specialpedagog. Vidare framgår att elevhälsan är delaktig

⁶ Skolenkäten våren 2019. Det samlade indexet avseende området *utmaningar* var 8,2 av 10,0 (jämfört med 7,9 för genomsnittet av samtliga skolenheter som svarade på enkäten) för elever i årskurs 5 och 7,3 av 10 (jämfört med 6,9 för genomsnittet) för elever i årskurs 9. För personal var indexet 7,4 av 10,0 för området *stimulans och utmaningar* (jämfört med 7,1 som var genomsnittet för samtlig personal som svarade på enkäten).

i arbetet med att anpassa undervisningen genom att specialpedagogen har genomgångar med lärarna om extra anpassningar och är med på arbetslagsmöten och handleder lärare. Specialpedagogen leder även arbetslagens kollegiala arbete inom fortbildningen Specialpedagogik för lärande.

Eleverna möter undervisning som i huvudsak är varierad och som innehåller aktivt lärarstöd samt ges goda möjligheter att reflektera över sitt eget lärande

Granskningen visar att det på de flesta lektioner finns en väl avvägd variation i arbetssätt och arbetsformer och att undervisningen innehåller aktivt lärarstöd. Av intervjuer med lärare och elever framgår att det på de flesta lektioner finns en balans mellan gemensamma genomgångar och arbete som genomförs enskilt, parvis och i grupp, något som också bekräftas av Skolinspektionens lektionsobservationer. Under flera av lektionsobservationerna ser också Skolinspektionen exempel på att det finns en variation mellan teoretiska och praktiska uppgifter samt att läroböcker, digitala hjälpmedel och annat lärandematerial som till exempel samtalskort och magnetiska kuber används i undervisningen. Av intervjuerna framgår även att lärare under lektionerna ger eleverna olika former av aktivt lärarstöd så att de kommer igång med sina uppgifter och bibehåller sitt engagemang.

Även Skolinspektionens lektionsobservationer visar att lärare aktivt stödjer eleverna på de flesta lektioner, såväl vid arbete som genomförs enskilt som i grupp. På de flesta observerade lektionerna ser Skolinspektionen lärare som rör sig runt i klassrummet och hjälper eleverna att bibehålla sitt engagemang bland annat genom att ställa frågor och resonera med eleverna. Att lärarna som en del i ett aktivt lärarstöd vinnlägger sig om att träna eleverna i att tänka själva framkommer förutom under de observerade lektionerna också i intervjuer med elever. Eleverna berättar att lärarna stöttar eleverna att själva komma fram till lösningar istället för att ge dem rätt svar på uppgifterna direkt.

Förutom att lärarna inom ramen för det aktiva lärarstödet tränar eleverna i att reflektera över sitt lärande visar granskningen att eleverna i sin "Vittrabok" varje vecka skriver upp personliga mål för veckan som kommer samt utvärderar målen för veckan som gått. Dessutom får eleverna möjlighet att varje termin reflektera över sitt lärande i samband med utvecklingssamtal.

Undervisningen som eleverna möter är oftast strukturerad även om syftet med lektionerna inte alltid är tydligt

Granskningen visar att de flesta lektioner på Vittra Lambohov till viss del är välstrukturerade men att syftet sällan tydliggörs för eleverna och att få lektioner

innehåller ett sammanfattande avslut. Det finns en fastslagen gemensam lektionsstruktur på skolan som bland annat innefattar en inledning då läraren ska förklara lektionens syfte och innehåll samt en avslutning som ska innehålla reflektion och sammanfattning av lektionen. Rektorn uppger i intervju att det är meningen att alla lärare ska följa strukturen. Dock framkommer i intervjuer med elever, lärare och elevhälsa att alla lärare inte arbetar enligt den fastslagna lektionsstrukturen, även om både lärare och elevhälsorepresentanter säger att de pratar mycket med varandra om vikten av tydlig struktur. Av de lektioner som Skolinspektionen observerat är de flesta strukturerade på så sätt att samtliga inleds med att läraren berättar vad eleverna ska arbeta med under lektionen, men bara på ett fåtal av de observerade lektionerna tydliggörs syftet med lektionen. Rektorn och lärare uppger i en kommentar inskickad till Skolinspektionen efter granskningsbesöket att syfte och mål tydliggörs för eleverna genom de periodplaneringar som lärarna utarbetar i alla ämnen för varje sexveckorsperiod. Elever uppger i intervju att det finns några lärare som exempelvis visar ämnesmatriser och förklarar kunskapskrav, men uppger dock också i intervjuerna att lärare sällan tar upp syfte och mål med undervisningen eller förklarar varför eleverna bör lära sig det som tas upp i undervisningen.

Granskningen visar vidare stor variation i hur lektionerna avslutas. Några av de observerade lektionerna avslutas genom att läraren ber eleverna visa med tummen upp eller ner hur de upplevde arbetsron eller lektionsuppgifterna. På ett par lektioner ställer läraren kontrollfrågor till eleverna om lektionens innehåll och på ytterligare ett par lektioner berättar läraren vad de ska fortsätta arbeta med nästkommande lektion. Ingen av de observerade lektionerna innehåller dock ett tydligt sammanfattande avslut. Att undervisningens syfte tydliggörs för eleverna och att lektionen innehåller en sammanfattande avslutning påverkar elevernas motivation och lärande positivt. Skolinspektionen rekommenderar därför att samtliga lärare ser till att lektionerna i större utsträckning omfattar dessa moment för att det ska vara så givande som möjligt för eleverna.

Personalens arbete med att motivera och uppmuntra eleverna behöver stärkas

Granskningen visar att elevernas upplevelse av personalens förmåga att stärka elevernas självförtroende och deras motivation att lära varierar. I intervju berättar elever i lågstadiet att lärarna är bra på att uppmuntra dem under lektionerna genom att till exempel säga "kom igen, du klarar det" eller "det där kan du" och säger att lärarna hjälper dem vidare i skolarbetet när det är svårt. Elever i mellanstadiet berättar i stället att lärarnas förmåga att motivera och uppmuntra eleverna varierar och att vissa lärare är bra på att motivera eleverna medan andra inte är det. Elever säger att de ibland känner sig helt osynliga inför sina lärare. Även eleverna i högstadiet

berättar att det är stor variation mellan hur lärare arbetar med att motivera eleverna och säger att även om det finns personal som är bra på att motivera och uppmuntra eleverna så upplever eleverna att de flesta inte gör det och att de tycker att det är ett förbättringsområde för lärarna. På flera av de observerade lektionerna ser Skolinspektionen exempel på att lärare uppmuntrar och berömmar elever och lärare ger i intervjuer exempel på att de motiverar elever genom att exempelvis ge dem utmanande uppgifter, koppla undervisningen till utflykter och ge elever belöningar efter att de nått ett gemensamt mål. I Skolinspektionens enkät från våren 2019 skattar eleverna i dåvarande årskurs 9 påståendet *"Mina lärare får mig att tro på mig själv i mitt skolarbete"* i nivå med genomsnittet för samtliga deltagande skolenheter.⁷

Forskning visar att elever som saknar grundläggande självförtroende ofta har en låg självuppfattning och upplever att de inte är duktiga i skolan, vilket kan få negativa konsekvenser för deras vilja att lära. Lärarna kan inte utgå från att detta självförtroende redan finns hos alla elever, utan de behöver arbeta för att stärka elevernas självuppfattning avseende att de har förmåga att lära. Därför uppmanar Skolinspektionen rektorn att se över hur lärare på framför allt mellan- och högstadiet arbetar för att motivera sina elever och stärka deras självförtroende.

Eleverna ges endast begränsade möjligheter till inflytande över undervisningen
Eleverna på Vittra Lambohov ges möjlighet att påverka i frågor som rör skolmiljön och ordningsregler men möjligheterna att delta i planering och utvärdering av undervisningens utformning är begränsad. I intervjuer framkommer att skolan anordnar klassråd och elevråd där elever kan påverka till exempel skolgårdens utformning och besluta om klassens gemensamma trivselregler. Eleverna i årskurs 5 på Vittra Lambohov som svarade på Skolinspektionens enkät vårterminen 2019 ansåg i lägre grad än genomsnittet av samtliga deltagande skolenheter att de får vara med och påverka på vilket sätt de ska arbeta med olika skoluppgifter. Eleverna i dåvarande årskurs 9 ansåg däremot i högre grad än genomsnittet att de var delaktiga och hade

⁷ Skolenkäten våren 2019, indexet för påståendet var för elever i årskurs 9 på Vittra Lambohov 6,1 av 10,0, jämfört med det genomsnittliga indexet för samtliga deltagande skolenheter som var 5,9. Påståendet finns inte med i enkäten för årskurs 5.

inflytande.⁸ I intervjuer med nuvarande elever framkommer att de sällan erbjuds att vara med och påverka arbetssätt och innehåll i undervisningen. Visserligen ger eleverna exempel på ett par ämnen där de får möjlighet att påverka både innehåll och arbetssätt men betonar att det inte gäller alla ämnen och alla lärare. Lärarna berättar att elever kan få välja redovisningsformer och delta i utvärdering av särskilda projekt. Exempelvis besökte elever Kolmården inom ramen för ett projekt nyligen och efter det genomfördes en utvärdering med eleverna. I intervju med rektorn framkommer att utvärderingar med elever genomförs regelbundet på generell nivå men att det inte sker lika systematiskt på ämnesnivå även om rektorn säger att lärarna ska utvärdera sin undervisning med eleverna. Elever berättar att flera lärare låter eleverna tycka till om lektionen genom att göra tummen upp eller ner i slutet av en lektion, dock utan att eleverna alltid förstår vad det är de tycker till om. Elever förklarar att de på vissa lektioner brukar göra tummen upp eller ner i slutet av lektionen och att även läraren brukar göra det. När både eleverna och läraren har gjort femtio tummen upp får eleverna en belöning. Dock är det inte alltid tydligt om eleverna svarar på hur de upplevde studieron, undervisningens kvalitet eller sin egen insats. I intervju säger de elever som deltog på en av de lektioner Skolinspektionen observerade att de inte förstod vad det var de visade tummen för. Även i intervju med lärare framkommer att det inte alltid är tydligt vad eleverna utvärderar när de gör tummen upp eller ner i slutet av lektionen.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ser till att undervisningen utvecklas så att eleverna i högre utsträckning görs delaktiga i planering och utvärdering av undervisningen som ett led i att öka elevernas inflytande över undervisningens utformning.

⁸ Skolenkäten våren 2019. På påståendet "På lektionerna är vi elever med och påverkar på vilket sätt vi ska arbeta med olika skoluppgifter" var resultatet för eleverna i årskurs 5 på Vittra Lambohov 5,9 (att jämföra med 6,4 som var genomsnittet för samtliga deltagande skolenheter som svarade på enkäten). För årskurs 9 på skolenheten var det samlade indexet avseende området *delaktighet och inflytande* 6,3 av 10,0 (jämfört med 5,0 för genomsnittet av samtliga skolenheter som svarade på enkäten).

Skolinspektionen bedömer att undervisningen på Vittra Lambohov bör utformas så att eleverna i högre grad får påverka undervisningens utformning, vilket inbegriper att ge eleverna möjlighet att i högre grad delta i utvärdering och planering av undervisningen. I skolenhetens dokument *Sammanfattning av kvalitetsåret 2018/19* tas motiverande lärande upp som ett prioriterat arbetsområde som skolan har arbetat med under läsåret 2018/19 och som skolan fortsatt att arbeta med under läsåret 2019/20. I motiverande lärande ingår enligt dokumentet att undervisningen är lustfylld, strukturerad och att eleverna har möjlighet att påverka arbetsformerna samt att undervisningens mål är synliga under hela arbetsprocessen. I Skolinspektionens granskning framkommer att elever sällan ges reell möjlighet att delta i planering och utvärdering av undervisningen och att utvärdering av undervisningen endast görs systematiserat på generell nivå. Vid den utvärdering som sker i slutet av vissa lektioner genom att elever till exempel gör tummen upp eller ner är det vidare inte alltid tydligt för eleverna vad som utvärderas. För att elever ska känna att deras synpunkter tas tillvara är det viktigt att eleverna förstår vad det är som utvärderas samt att resultatet av utvärderingen återkopplas och diskuteras med eleverna, både för att läraren ska få en djupare förståelse för hur undervisningen bör utvecklas och för att eleverna ska känna att deras synpunkter tas tillvara. Att endast utvärdera undervisningen på generell nivå och inte på ämnesnivå innebär dels att lärare och skolläda inte i tillräcklig grad tar tillvara elevernas upplevelser och erfarenheter i arbetet med att utveckla undervisningen, dels att det finns en risk för att de variationer i kvalitet som granskningen påvisat inte upptäcks och åtgärdas.

Enligt läroplanen ska de demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig omfatta alla elever. Det är inte tillräckligt att i undervisningen förmedla kunskap om grundläggande demokratiska värderingar, utan undervisningen ska också bedrivas i demokratiska arbetsformer. I detta ingår att elever ska ges inflytande över utbildningen. Läraren ska tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen och svara för att alla elever får ett reellt inflytande över såväl arbetssätt och arbetsformer som över undervisningens innehåll. Läraren ska se till att inflytandet ökar med stigande ålder och mognad och verka för att eleverna oberoende av könstillhörighet får ett lika stort inflytande över undervisningen.

För att öka kvaliteten och motverka stora kvalitetsskillnader i undervisningen rekommenderar Skolinspektionen därför rektorn på Vittra Lambohov att organisera verksamheten så att alla elever, utifrån ålder och mognad, ges möjlighet att tillsammans med lärarna planera och utvärdera undervisningens innehåll, arbetssätt och arbetsformer. Sådana möjligheter bör erbjudas elever återkommande och genomgående i alla ämnen. Det är vidare viktigt att inflytandet eleverna erbjuds är reellt på så vis att eleverna upplever att deras synpunkter tas tillvara. Genom att

arbeta systematiskt för att säkerställa att alla elever med regelbundenhet ges möjlighet att på olika sätt utvärdera både lektionernas innehåll och arbetssätt kan elever känna en högre grad av delaktighet, samtidigt som lärare och skolledning kan utveckla undervisningen med stöd av elevernas upplevelser och erfarenheter.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar i hög utsträckning så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Den sammanfattande motiveringen för Skolinspektionens bedömning är att skolan bedriver ett medvetet, prioriterat, aktivt och ändamålsenligt arbete med att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero, samt att eleverna är delaktiga i arbetet.

På skolan bedrivs ett medvetet och prioriterat förbyggande arbete för att skapa trygghet

Granskningen visar att det pågår ett medvetet och prioriterat arbete för att skapa och upprätthålla en trygg miljö för eleverna på Vittra Lambohov. Av Skolinspektionens enkät som genomfördes vårterminen 2019, framkommer visserligen att elever i årskurs 5 värderade området trygghet lägre än genomsnittet för samtliga deltagande skolenheter, men eleverna i dåvarande årskurs 9 värderade samma område något högre än genomsnittet och eleverna i bägge årskurserna samt lärarna värderade skolans arbete för att motverka kränkande behandling högre än genomsnittet.⁹ Av

⁹ Skolenkäten våren 2019. Det samlade indexet avseende området *trygghet* var 7,6 av 10,0 för elever i årskurs 5, att jämföra med 8,3 som var genomsnittet för samtliga elever i årskurs 5 som svarade på enkäten. Motsvarande index för elever i årskurs 9 var 8,1 jämfört med genomsnittet som var 7,8. För området *förhindra kränkningar* var det samlade indexet 8,5 för elever i årskurs 5, att jämföra med genomsnittet som var 8,0 och för elever i årskurs 9 var motsvarande index 7,4 jämfört med genomsnittet som var 6,5. För pedagogisk personal var indexet 9,7 jämfört med genomsnittet som var 8,6.

granskningen framkommer tydligt att alla elever tillfrågas om hur de upplever tryggheten på skolan, bland annat vid skolans trygghetskartläggningar där otrygga platser markeras, genom att de besvarar enkäter och genom att de får frågor om tryggheten på klassråd, elevråd och i hälsosamtal.

Trygghetsarbetet utvärderas flera gånger per år i arbetslagen, i elevhälsan och i skolans ledningsgrupp samt dokumenteras i bland annat skolans plan mot kränkande behandling. Vid kartläggningen av elevernas trygghet har bland annat ett behov av insatser kring skolgården, i omklädningsrum samt rörande kränkningar på sociala medier identifierats, varvid skolan har genomfört åtgärder såsom att sätta upp mer belysning i anslutning till skolgården och se till att en vuxen är med i omklädningsrummen. Dessutom har skolan arbetat för att öka elevernas medvetenhet om värdegrundsfrågor kopplade till sociala medier genom bland annat en föreläsning om internetanvändande. Skolan bedriver också flera förebyggande insatser för att skapa trygghet. Exempelvis har skolan infört mobiltelefonförbud, har planerade rastaktiviteter som leds av personal, låter eleverna vara med och ta fram trivselsregler samt har bestämda placeringar inte bara i klassrum utan även i kapprum och matsal. På skolan bedrivs även ett kontinuerligt och sammanhållet värdegrundsarbete. Bland annat har elevhälsan sammanställt övningar och diskussionsfrågor som används under morgonsamlingarna, vilket Skolinspektionen även kunde se under lektionsobservationer. Under observationerna såg Skolinspektionen även lektioner där värdegrundsteman ingick som en naturlig del i undervisningen.

På skolan bedrivs även ett aktivt åtgärdande arbete för att skapa trygghet för eleverna

I intervjuer med elever och vid lektionsobservationer framkommer att även om de flesta elever på Vittra Lambohov känner sig trygga och fast skolan bedriver ett aktivt arbete för att skapa trygghet och motverka kränkande behandling finns det elever som inte känner sig trygga och lektioner där det förekommer kränkande behandling. I samtliga intervjuer berättar elever att det finns elever på skolan som blir retade och uppger att alla elever på skolan inte är snälla mot varandra. Eleverna berättar vidare att lärarna är bra på att uppmärksamma problemen och ingripa när det händer något. Även Skolinspektionens enkät från vårterminen 2019 visar att både elever och lärare anser att skolan är bra på att motverka kränkande behandling och att lärare ingriper vid incidenter. På skolan tillämpas en konsekvenstrappa som bland annat innebär först en tillsägelse, sedan varning och att vårdnadshavare kontaktas. Lärare berättar i intervju att skolan identifierat de individer som är mest inblandade i incidenter, och att elever som behöver extra socialt stöd ges det. Vuxna på skolan, som eleverna har förtroende för, har utsetts till kontaktpersoner för respektive elev och en kartläggning har genomförts över vilka lektioner och vid vilken tid på dagen det inträffar flest

incidenter kring vissa elever. Efter att Skolinspektionen observerat en lektion på vilken det förekom kränkande behandling har rektorn och huvudmannen inkommit med uppgifter om att flera åtgärder på grupp- och individnivå är tillsatta för att säkerställa tryggheten för eleverna. Exempel på redovisade åtgärder på gruppnivå är att en extra vuxen är med gruppen på eftermiddagarna, att motiverande samtal erbjuds och att biträdande rektor besöker lektionerna och följer upp undervisningen kontinuerligt.

Det bedrivs ett aktivt och samlat arbete med att säkerställa studiero på lektionerna
Vittra Lambohov bedriver även ett aktivt arbete för att skapa och återställa studiero i klassrummen. Granskningen visar att det bedrivs ett förbyggande arbete med att skapa studiero som innefattar kartläggning av studieron genom bland annat enkäter och diskussion med elever om studieron på morgonsamlingar, klassråd och elevråd. Exempel på förebyggande samlat arbete för att skapa studiero som bedrivs på skolan är klassrumsplaceringar i alla klasser, ljudnivåmätare på lektioner och att elever är med och beslutar om trivselregler. När en elev stör undervisningen är lärarnas metod en form av konsekvenstrappa vars första steg är en tillsägelse, nästa steg att eleven får gå till ett annat rum och arbeta och steget efter innebär att vårdnadshavare kontaktas. Av Skolinspektionens enkät som genomfördes vårterminen 2019 framgår att lärarna och eleverna i årskurs 9 skattade området *studiero* högre än genomsnittet för alla medverkande skolenheter medan elever i årskurs 5 skattade området lägre än genomsnittet.¹⁰ Av intervjuer med elever på mellanstadiet bekräftas bilden som enkätsvaren ger genom att de berättar att det ofta är svårt att koncentrera sig på lektionerna eftersom andra elever stör studieron.

Elever i lågstadiet och högstadiet säger att studieron varierar beroende på klass och lärare. Även lärare uppger i intervju att studieron varierar beroende på gruppkonstellation och säger att det i vissa klasser finns elever som har svårt att sitta still och vara tysta, som vill gå ut från klassrummet och har svårt att ta en tillsägelse. Lärarna berättar vidare att de har ett gemensamt förhållningssätt för att upprätthålla studieron men säger även att det tar tid från undervisningen att tillrättavisa elever. Rektorn uppger i intervju att arbetet med att skapa studiero är ett ständigt

¹⁰ Skolenkäten våren 2019. Indexet avseende området *Studiero* var 4,7 för årskurs 5, att jämföra med 5,1 som var genomsnittet. Motsvarande index för årskurs 9 var 5,6 jämfört med genomsnittet som var 5,2. För pedagogisk personal var indexet för området *studiero* 7,2 jämfört med genomsnittet som var 6,8.

utvecklingsområde och att den främsta nyckeln till att lyckas är att erbjuda eleverna stimulerande och anpassad undervisning, vilket skolan arbetar med i fortbildningssatsningen Specialpedagogik för lärande. Att studieron varierar beroende på klass och lärare bekräftas av Skolinspektionens lektionsobservationer då utredarna såg flera exempel på lektioner där eleverna kunde arbeta utan att störas och där lärare upprätthöll studieron genom att tillrättavisa störande elever, men också en lektion på mellanstadiet där studieron var obefintlig.

Skolinspektionen vill framhålla vikten av att både det förebyggande och åtgärdande arbetet med att tillförsäkra eleverna en god studiemiljö fortsätter i oförminskad omfattning så att alla elever på Vittra Lambohov tillförsäkras en utbildning präglad av både trygghet och studiero.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i hög utsträckning.

Den sammanfattande motiveringen för Skolinspektionens bedömning är att rektorn ger lärarna goda förutsättningar att säkerställa likvärdig bedömning och betygssättning genom att möjliggöra för lärarna att arbeta med sambedomning, både inom ämnen och årskurser men även mellan ämnen och årskurser. Rektorn följer även upp och granskar den bedömning som lärarna gör, på ett sådant sätt att rektorn kan identifiera eventuella behov av åtgärder som behövs för att öka likvärdigheten i bedömningarna.

Lärarna ges goda förutsättningar att kvalitetssäkra sin bedömning

Granskningen visar att rektorn verkar för likvärdighet i lärarnas betygssättning och bedömningar genom att ge dem goda förutsättningar att gemensamt arbeta systematiskt för att kunna göra allsidiga bedömningar av elevernas kunskaper. Av Skolinspektionens enkät till pedagogisk personal framgår att lärarna har en mycket positiv uppfattning om de förutsättningar och det stöd som ges för att de ska kunna

göra likvärdiga bedömningar.¹¹ I intervjuer och av inskickade handlingar framkommer att det på skolan finns en struktur för bedömningsarbetet som ger lärarna förutsättningar att tillsammans kvalitetssäkra sin bedömning genom att det finns tid avsatt för diskussioner om bedömningen samt att obehöriga lärare skriver omdömen och sätter betyg tillsammans med legitimerade lärare. Det finns flera olika forum för sambedömning, Skolverkets bedömningsstöd används och lärarna fyller regelbundet i ämnesmatriser i skolans digitala plattform. Lärarna på Vittra Lambohov genomför regelbundna gemensamma bedömningsavstämningar med kunskapsprognoser, skriftliga omdömen, betyg och nationella prov. Nationella prov avidentifieras och bedöms sedan tre år tillbaka i samarbete med lärare på Vittra Röda Stan i Norrköping. Vidare visar granskningen att rektorn ser till att lärarna fortlöpande fortbildas och hålls uppdaterade gällande nya riktlinjer. Rektorn berättar bland annat att lärarna har fått fortbildning utifrån Skolverkets nya allmänna råd om betyg och betygssättning och att de har diskuterat de nya bestämmelserna om beaktande av nationella prov vid betygssättning.

Rektorn använder kontinuerligt olika metoder för att uppmärksamma avvikelser i lärarnas arbete med bedömning och betygssättning

Av granskningen framkommer att rektorn följer upp lärarnas bedömning och betygssättning och analyserar eventuella avvikelser samt för diskussioner med lärare utifrån dessa analyser. Granskningen visar att Vittra Lambohavs rektor har skapat ett fungerande system för att kunna följa upp och analysera lärarnas arbete med bedömning och betygssättning, och att rektorn aktivt uppmärksammar avvikelser i betygssättningen. Exempel på metoder som rektorn använder för att följa upp lärares arbete med bedömning är att hon tar del av protokoll från bedömningsforum och ställer direkta frågor till lärarna om bedömning i samband med de ämnesutvärderingar varje lärare gör var sjätte vecka. Exempel på avvikelser rektorn uppmärksammat är att nyexaminerade lärare satt låga betyg, varvid rektorn sett till att nya lärare alltid får stöd i betygssättningen av en erfaren lärare. Även obehöriga lärare får stöd av erfarna lärare med bedömning och betygssättning. Rektorn berättar även om andra situationer när hon har tagit upp avvikelser i bedömning och betygssättning med enskilda lärare vilket lett till en mer rättssäker och likvärdig bedömning. Ett exempel

¹¹ Skolenkäten våren 2019. Det samlade indexet avseende området *bedömning och betygssättning* var 8,8 av 10,0 (att jämföra med 7,3 för samtlig personal i grundskolan som svarade på enkäten).

på en avvikelse som rektorn uppmärksammat gällde en elev som kom till Vittra Lambohov från en annan skola och där rektorn uppmärksammade läraren på att denne hade för lite underlag för att sänka elevens betyg efter en så pass kort tid på skolan.

På Skolinspektionens vägnar

 Agneta Kenneberg

Beslutsfattare
Signerat av: Agneta Kenneberg

 Marlene Glertz

Föredragande
Signerat av: Marlene Glertz

I handläggningen av ärendet har även Sara Afifi medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Sex lektionsobservationer
- Tre gruppintervjuer med elever
- Två gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorns lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan så att utbildningen präglas av trygghet och studiero och eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten den 23 oktober 2019 och den 24 oktober 2019. Besöket genomfördes av Marlene Giertz, Johan Duvdal och Jakob Lotz.

Vittra Lambohov är en fristående skolenhet som är belägen i Linköpings kommun. Vid skolenheten bedrivs grundskoleverksamhet i årskurserna 1-9 som omfattar 198 elever. Vittraskolorna AB med organisationsnummer 556458-6716 är huvudman för skolenheten.